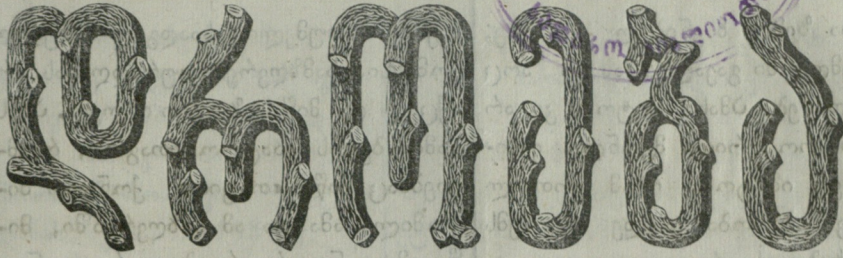

«დროების» რედაქცია — სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაწაროვის სახლში, 1-ლი კლასიკური გიმნაზიის უკან.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში რედაქციაშივე, ქუთაისში, ქილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეუბნებზე მწვინებთან არის: В. Тифлисе, въ редакцію «Дროба»

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით—8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ. 50 კ.; 8 თვით—7 მან.; 7 თვით—6 მ.; 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვ.—4 მ.; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

გამოდის ყოველ დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრუქონზე რვა კაპ. განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდავად წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკა

პირიადამ ლუკასის გამოცვლაც ამასა მძინა

თბილისი, 22 მარტი.

ბაქოს ნაეთი უწინ ცეცხლის თავიანთ-მცემელთათვის სალოცაო საგანი იყო; აქ იყო გამართული კერპთ-მსახურთა ბომონი, — შორეულ ქვეყნებიდამ თვით ინდოეთიდამ მოდოდონ მრავალნი მლოცაენი, რომ მიწიდა ამოსულ დაუშრეტელ ცეცხლისათვის თავიანი ვცათ. მსლა ძველებური კერპთ-მსახურება მოდიდამ გადავარდა და ამ ათის წლის წინად მოგზაურებს ერთს გადაჩინილს ცეცხლის თავიანთ-მცემელს ისე აჩვენებდენ, როგორც აჩვენებენ ხოლმე ძვირად სანახვე მხეცს.

ძველი კერპთ-მსახურება მოისპო, მაგრამ ახალი შემოვიდა, თუმცა კერპი იგივე დარჩა. მსლა ბაქოს ნაეთის თავიანთ-მცემელი ინდოეთზედ კიდევ უფრო შორეულ ქვეყნებიდამ მოდიან და თვით ამერიკელებიც კი არ ერიდებიან ამოდენა მანძილზედ მოგზაურობას. მაგრამ ამ ახალთადა ძველ მლოცაეთა შორის დიდი განსხვავებაა. ძველნი მოწიწებით მუხლს უყრიდენ ნაეთისაგან წარმოშობილ ცეცხლსა, აღთქმასა სდებდენ საუკუნოდ თავიანთ-ცემლად და ვინც კი ამ აღთქმას გადავიდოდა, იგი უნდა მათის ღვთის რისხვის მსხვერპლი შექმნილიყო. მსლანდენნი მლოცაენი ცოტა უფრო უზღველად ეპყრობიან თავიანთ ყოველად ძლიერს კერპს: ბოჩკებში ლურსმავენ, გემების ძირში აქცევენ, სადაც სხვა უწინდური საქონლის ადგილი უფროა, მიღებით დააწიოწებენ, ღერძებსა და ეტლების თვლებს უსმენ... მართის სიტყვით, ენა ვერ მოსთვლის იმ უპატიურებას, რა უპატიურებასაც ამ დროში ღრმად-პატივცემულს ნივთიერებას აყენებენ.

მაგრამ მეცხრამეტე საუკუნე ფულის საუკუნეა და რას არ იკისრებს კაცი, ოღონდ ეს ახალი კერპი ბლომად შეიძინოს. წიკითხავდი ჩვენს გაზთში, რომ ამერიკის მოქალაქე ტეფელი აბირობს ბაქოს ნაეთის მიღებით გაყვანას, მერე იმ გზით, რა გზითაც გაყვანა ჯერ არც კი ვისმე უფიქრია. ტეფელი ჰფიქრობს მიღები წიკიყვანოს ბაქოდამ პეტროვსკამდე, იქილამ თვალ-უწვდენელ მიწოდარზედ გაატაროს, მასუკან ძაეკასიის მთის ქედში გამოადერინოს და სოხუმთან ამოაყოფინოს თავი.

თუმცა ჩვენებურნი არა დასა ამბობს, «შორს მოუარე და შინ მშვიდობით მიიღო», მაგრამ ყოველთვის შორს მოვლა კაცს სამშვიდობოზედ როდი გაიყვანს. ტეფელს შეეძლო უფრო

მოკლე გზით გაეტარებინა ნაეთის მიღები და ეს გაყვანა ბევრით უფრო იაფად დასჯდომოდა. ჩენი რკინის გზის ლიანდაგი რომ ამოერჩია და მისთვის გვერდზედ აეკრა ხსენებული მიღები, 800 ევრსტამდე არც კი მოუვიდოდა. იმის პროექტით კი მიღებმა 2000 ევრსტამდე უნდა გაიჭონ და მერე იმისთანა მთები ხედებათ წინ, როგორც ძაეკასიონის ქედია. ამას გარდა ყოველ 20-25 ევრსზე სტანციები იქნება საჭირო და ამის მოწყობა სრულიად ახლად დასჭირდება. რკინის გზის გასწვრივ რომ გაყვანა ნაეთის მიღები, — სულ სხვა იყო. მს გზა ბევრით მოკლეც არის, ადგილიც და მზა-მზარეული სტანციებით სარგებლობაც შესაძლებელი იქნებოდა.

მაშ რამ აიძულა ამერიკელი მოქალაქე, რომ საადვილოს დაანება თავი და საძელოს კი ხელი მიჰყო? შექველია იმან, რომ რკინის გზის გასწვრივ მას ხელი არა აქვს და თავისგან დაბლანულს გზაზედ კი სრულიად თავისუფალი იქნება, — და ნაეთი ისეთი ძვირფასი საქონელია, რომ ყოველ გვარს გზის ხარჯს აიტანს. ჯერჯერობით მთელის დედა-მიწის შურგზედ მარტო ორი ალაგია, სადაც ნაეთი უხვად ამოდის დედა-მიწილამ: ამერიკაში — პენსილვანიაში და ბაქოს არე-მარეში. ამერიკაში დიდი ხანია რაც ამ ბუნების ნაწარმოებს ყოველ მხრიდან ეზიდებიან და ამიტომ ფასმა მეტად აიწია, ალაგობრივ ფუთი 20 კაპეიკზე მეტი ღირს და ბაქოში კი 2 კაპეიკამდეც არ აღის. რა თქმა უნდა, რომ ვისაც კი ცოტაოდენი გამჭირაობა აქვს, ბაქოს ნაეთს მოეტანება, რადგან ამ ნაეთს შეუძლიან დიდი კონკურენცია ვაუწიოს ამერიკისას.

მაგრამ ვიდრე ამ უპირატესობას მიიღებდენ მხედველობაში და რკინის გზასთან ერთად გაიყვანდენ ნაეთისათვის მიღებს, უცხო ქვეყნიდამ გადმოხვეწილს თავისი საკუთარი პროექტი შეუდგენია და თან ისიც დაუტანებია — არც სუბიდეა მინდა, არც სხვა რაიმე შემწეობა, ყოველ ხარჯს მე თითონ ვიკისრებო. თუ მთავრობამ ნება მისცა, რასაკვირველია, ბ. ტეფელი სინარულით იკისრებს ყოველ ხარჯს და სინარულითვე ერთი ასად და ორასად ამოიღებს ხარჯსაც და შრომის ფასსაც; მაგრამ რომ მისი პროექტის განხორციელება პირილამ ლუკმის გამოცლას ეგვანება, — საეჭო არ არის. მანა ტრანზიტის მოსპობა არ ეყოფოდა ძაეკასის, რომ ესეც კიდევ არ დაშატებოდა? რკინის გზის კამპანია და ბ. ტეფელი რომ ერთმანეთს ეცილებოდენ, ჩენი რა

გარდასახდია! სამართლიანობა მოითხოვს და მთელი ძაეკასიის ინტერესი, რომ ნაეთის მიღებმა ძაეკასიის ყელა ზედ შუაზედ გადასჭრან რკინის გზასავით და მით ეს საჭირო წყარო განათებისა და შემდეგში გამწყვარი ტყეების სამაგიეროც მთელს ძაეკასიას მოჰტინონ. ისედაც დასუსტებული ჩენს ეკონომიურს მდგომარეობას ეს ახალი ტეფლისაგან მოგონილი სასჯელი აღარ ეჭირვებოდა.

«ჩემი უან გითხარი, გული მომბოკალი»

(«Новое Обозрѣние» № 74).

«ახალი მიმოხილვის» რედაქციას ჩენთვის უძღენია ერთი პატარა შენიშვნა ჩენი შენიშვნის თაობაზე (დრ. № 62); რედაქცია კიდევ ერთხელ გეამტიკებს, რომ მასზე სამართლიანს სიტყვას არავითარი გაეღენა არა აქვს. მაზეთი ამბობს, რომ ჩენ «დროებას» შენიშვნა მიეციით, ისიც ზდილობიანადაა, რომ გაზეთი უყურადღებოდ სტოვებს საყურადღებო საგნებს და სრულიად უშნიშვნელოებს კი მისცემიაო. ჩენ გვაძაკუნეთ «ახ. მიმოხილვის» თანამშრომელი ცილის-წამებაში, და ეს გამტყუნება ვერას გზით ვერ დაურღვევია ხსენებულს რედაქციას. «ახ. მიმოხილვამ» ცილი შეგვეჭა და ეხლა კი ბძანებს, რომ ჩენ ზრდილობიანი შენიშვნა მიეციით «დროების». ზდილობიანად ცილის-წამება ეს ახალი გაგონებაა ჩენთვის. ან იქნება რედაქციას ვერ შეუგნია, რომ რეკლამებისა და ღიჭირამების წერის შეწამება ცილის-წამებაა?

«დროება» უყურადღებოდ სტოვებს საყურადღებო სგნებსა და უშნიშვნელოდ მოღვაწეობსო. ამაზედ უნდა მოვახსენოთ «ახ. მიმოხილვას», რომ მაინც-და-მაინც ამ გაზეთის თანამშრომლებს თავიანთი მონტესკიოება და ტურგენიეობა ჯერ ვერ დაუმტიკციებიათ, თუმცა თავიანთ პირველ ნომერში ამასა გვირდებოდენ, მიუხედავად მწერლობის გაჭირებული მდგომარეობისა.

«ახალი მიმოხილვა» ბძანებს: «დროებამ» ჩენი კორესპონდენტი დაასაჩუქრო ყოველ გვარი უკადრიის თვისების ეპიტეტებითაო (ჰო, რა უშვგავსი ჩვეულებაა ეს ლანძღვა გინება). ის ეპიტეტები, რომლებითაც ჩენ სამართლიანად დავასაჩუქრეთ «ახ. მიმო» კორესპონდენტი, სრულიად შეეფერებოდენ კორესპონდენტის საქციელს; განა ცილის-წამებას უზღველობა და უპატიონობა არ ეთქ-

მის? ნუ თუ ეს ვერ შეუგნია «ახალს მიმოხილვას»?

რაც შეეება იმასა, რომ ლანძღვა გინება ცული ჩვეულებაა, უნდა მოვახსენოთ რედაქციას, რომ სანამ ჩენ გვირდებოდა ამ ქეშმარიტებას, თითონვე უნდა შეეგნო იგი. თუ როგორ ეპყრობა «ახალი მიმოხილვა» სჩებს, ამის მაგალითად მოვაგონებთ ზა შრитель-ის პოლემიკას «ძაეკასის» რედაქციასთან, რომლითაც «ახალმა მიმოხილვამ» დაგემტიკცა, რომ კაცი რაც თვითონ არის, სხვაც ისე ეზმანება.

ბოლოს ამას ვიტყვი რომ «ახ. მიმოხილვამ» 74-ში გვისაყვილურა, ვითომც ჩენ საყურადღებო საგნებს უყურადღებოდ ვსტოვებდეთ. და ის კი არ მოაგონდა, რომ იმ საგანზე, რომლისათვისაც გვისაყვილურა და ცილი შეგვეჭა, როგორც «ახალი მიმოხილვის» გამოჩეკამდე, ისე მერმედაც არა ერთხელ გვილაპარაკნია. თითონ არ მოაგონდა ესა, ჩენ გავახსენეთ და მაინც არ გაიხსენა. ამ გვარს გაუგონლობას რაღა სახელი დავარქვათ, ამის გამოცნობა თითონ «ახალი მიმოხილვის» რედაქციისათვის მიგვიწღია.

შინაური ძროხისა

ბ. ზულაკმა, დანიშნულებისამებრ წიკითხა მეორე ლექცია «მეფხვის-ტყაოსანზედ» და მით დაასრულა თავისი საუბარი ამ პოემაზედ. მეორე ლექციაში ლექტორმა აგვიწერა ხასიათი აეთანდილისა და ტარიელისა და ამისათვის პოემის უმეტესი ნაწილის შინაარსის მოკლედ გადმოცემა დასჭირდა. მასუკან გავერით შეგნო თინათინის, ნესტარ-ღარეჯანის და შატმანის პიროვნებას და ამითი დააბოლოვა.

ორს მოკლე ლექციაში, რასაკვირველია, ძნელია «მეფხის-ტყაოსნისთანა» პოემის გარჩევა და ამისათვის ლექციებს უფრო კონსპექტური ხასიათი ჰქონდათ. დროს უქონლობის გამო ლექტორმა გვერდზე აუარა, ქვეშ ხაზი ვერ გაუსვა იმ ადგილებს «მეფხის-ტყაოსნისას», რომლებშიც საგანგებოდ არის გამოხატული სულის მდგომარეობა პოემაში მომქმედ პირთა. აჩქარებითე იხსენება, რომ ვისაც კი ეს პოემა არ წაუკითხავს, სრულს წარმოადგენას ვერ შეადგენს ამ ლექციებით პოემის სრულს სიმშენიერესა და სისრულეზე.

მეორე ლექციაზედაც ხალხი ბლომად დაესწრო, თუმცა ამინდი ცული იყო. სხვათა შორის პუბლიკაში მოჩანდა ბ. მზრუნველი, რომელმაც

მადლობა გამოუცხადა ბ. ბულაკს და სთხოვა, რომ თავის ლექციები დააბეჭდინოს მასწავლებლებისაგან გამოსაცემ კრებულში.

ბათუმიდან გვწერენ: «აქაურ ბერძნებმა ოთხჯერ გამართეს კონცერტები თავიანთი სკოლის სასარგებლოდ. ამას გარდა კენინა შკატაძის თაოსნობით გაუმართავთ კონცერტი რუსული სკოლის სასარგებლოდაც. საზოგადოდ ბათუმელები მოკლებულნი არიან სასიამოვნოდროს გატარებას, და ამიტომაც კონცერტებზე ძალიან ბევრი ხალხი დადიოდა. მხლა სომხებიც აპირებენ თავიანთი სკოლისათვის კონცერტის გამართვას.»

დღეს, 21 მარტს, ოთხშაბათს, სამ საათზე, სემენარიის ახლოს ტალახის ქუჩაში დიდძალს ხალხს თავი მოეყარა და ურიებისაგან ყმაწვილის ღალატობას და თოკით ჭაში ჩაკიდებას ღაბარაკობდა რიების საყსობის ახლოს, რომელიც ამ ქუჩაშია. პოლიციელებს კარები ჩაკეტვით, ხალხი საყსობაში შეჭრას აპირებდა და აქვე მდგომ ურიების ცემას. ძარგა ხანმა გაიარა მანამდის პოლიციის მოხელეები მოვიდოდნენ ჭის გასასინჯავად. პროკურორი ოთხი საათის შემდეგ მოვიდა. ნახეს ჭა და არა გამოჩნდა. მაგრამ ხალხში ისმოდა მრავალ კვარი უსაფუძვლო ღაბარაკი, თხრილები ბევრი აქვს ჭასაო, უკან სხვა კარები ჰქონია და ბევრი გაუტანიათო. სამწუხაროდ ამ გვარი ხმები და ტყუილ-ტყუილების მოგონება იციან ჩვენში დიდძარხის უკანასკნელ დღეებში. საჭიროა მეტად რე ახლა ყურადღების მიქცევა, რომ უბედურება არა მოხდეს რა, თორემ ქუჩებში ურიებს გავლის ღონე არ ექნებათ.

ბ. სოკრან მგალობლიშვილისაგან მოგვიყვია შემდეგი წერილი: «ზორის მავრის სხვა-და-სხვა კუთხებიდან რაც კი რამ იწერება „დროების“ ადგილობრივი, ე. ი. ზორის მოხელისის შესახებ და განსაკუთრებით «ეგზეკუციაზე», სულ მე მბრალდება. რა საკვირველია, ჩემს ცუდად ხსენებას, ლანძღვა-გინებას, კიცხვას, დენას საზღვარი არა აქვს. ამას თავი დავენებთ. ეს ჩვენი ხვედრია ამ ცხოვრებაში.»

შეუბრა ალაპარაკა ჩემზედ ჭელტონმა «ხმა პროვინციამ», დაბეჭდილმა «დროების» № 59-ში. ისინი კი ღაბარაკობენ და აწერენ ამ ჭელტონს ჩემს «კალამს», რომელნიც მე ძალიან დაახლოვებით მიცნობენ, და რა გავამტყუნო ის პირნი, რომელნიც ჩემი სახელის გავრცელებას კი ირბიებენ და რომელნიც ვეიღაც სოფრომას» მიწოდებენ. მე ვალდებარე და ვხარხარა ბეჭდვით ვაცხადებ «ურწმუნო თომების» დასაჯერებლად, რომ მე, ვეიღაც სოფრომას, ერთი სტრიქონი რა არის, ერთი სტრიქონი არ გამიყვია და არც დამბე-

ჭედინებია ზემო ხსენებულ საგანზე; არც შემდეგში გავლებ მას და არც დაბეჭდვინებ. ამას ამიტომ კი არ ვაცხადებ, რომ რიდი მქონდეს ვისიმე, არამედ იმით, რომ ერთხელ ჩემს თავს პირობა დავდე და ჩემს დაფურთხებულს არ ავლოკ.

«ამიტომ სულით და გულით ვთხოვთ, ბ. რედაქტორ, რა ნუ დამფარავთ და გამოაცხადეთ თქვენის გაზნის საშუალებით: ვარ მე ავტორი სხვა-და-სხვა კორესპონდენციებისა, წერილობრივი შენიშვნებისა და განსაკუთრებით ჭელტონისა «ხმა პროვინციამ», რომელნიც იგზავნებიან ზორის მავრიდან შესახებ «ეგზეკუციისა» და სხვათა განკარგულებათა, თუ არა? ნუ გენაღვლებათ, თუ მე გამცხადებით მიწნება რამე. ღვე, მევენოს. მე, გულახდით ვამბობ, არა ვისი არ მეწინიან, თუ ჩემი სინდისის წინაშე მართალი და წმინდა ვარ.»

ჩვენც გულახდით და სინდისის წინაშე ვამბობთ, რომ არც ერთი ჩვენი გაზეთში დაბეჭდილი შენიშვნა შესახებ ზორის მოხელეობისა და ეგზეკუციისა სოფრომგალობლიშვილის კალამს არ ეკუთვნის; იქნება უფრუმუნო «თომებმა» ესლაცქარ დაიჯერონ, მაგრამ მანც მოვალენი ვართ ეს გარემოება გამოვაცხადოთ.

რედ.

შეცდომათა გასწორება. «დროების» მე-62 №-ში მოწინავე წერილში მეორე გვერდზე დაბეჭდილი იყო: «შეუცნიათ ხალხში სათემო მფლობელობის პრინციპი»; ამის მაგიურუნდა იყოს: «შეუწყვიათ ხალხში სათემო მფლობელობის პრინციპი.»

«დროების» საკუთარი ტელეგრამა შეცდომით მოქცეული ჩრდილოეთის ტელეგრამების შორის, მოგვიყვია თქვამდგან და არა სიღნაღდგან.

«დროების» კორესპონდენცია.

ბათუმი, 15 მარტი. ჩვენს ბათუმში, როგორც ჩვენი ქვეყნის სხვა კუთხეებშიაც საადგილ-მამულო საქმე დღიურს ვარამს შეადგენს; იგი ყველას, აწუხებს, მოსვენებას არ აძლევს. რასაკვირველია, ეს უფრო მაჰმადიან ქართველებზე ითქმის, რადგანაც მსმალეთის მფლობელობის დროს ყველას მათგანს ადგილები ჰქონდათ მიზომილი და, მაშასადამე, ადგილ მამულის მექონენი იყვნენ.

ჩვენი მთავრობა ყველას, ვინც კი საბუთებს, წერილობრივი სიგელებს, ანუ «თაფებს», წარუდგენს ხოლმე, აძლევს მიწებს. მაგრამ არც ერთი ადგილობრივი მცხოვრებთაგანი არ კმაყოფილდება ამითა, რაიცა სრულიად გასაკვირველიც არ არის.

მსმალეთის მთავრობა მიწას სულ სხვა წესზე და რიგზე ურიებდა ხალხს; ჩვენმა მთავრობამა კი უარყო ძველი წესი და შემოიღო ახალი. მსმალეთის მთავრობა აძლევდა მესაკუთრეს მიწას სამზღერებში, რომლებიც «თაფებში» უნდა ყოფილიყვნენ აღნიშნულნი და გარჩევით ნაჩვენებნი. დღეს

ჩვენი ბათუმელი საადგილ-მამულო კომისია სამზღერებს ყურადღებას არ აქცევს და მიწას ზომით იძლევა. ამის გამო ბევრს მებატონეთაგანს, რომლებსაც მიწა «თაფთ» ქონდათ მიზომილი ამა და ამ საზღერებში, მიწა იმოდენი არ ერგებათ, რაოდენიც «თაფში» აღნიშნულია და ზოგიერთებს ეზო შუაზე უნდა გაეყოსთ, რადგანაც ინსტრუქციის ძალით, რომლითაც ხელმძღვანელობს ჩვენი მთავრობა, სამზღერებით კი აღარ იძლევიან მიწას, არამედ კვადრატულ საყენობით. ამის თაობაზე დიდი უკმაყოფილებაა მებატონეთა და მეტადრე ბათუმელი ბევთა შორის. ამ უკანასკნელთ უკვე დაუქირავებათ ექილი, რომლისთვისაც თავიანთი საქმე მიუხდით როგორც ბევრი; ამბობენ იმ წესით, რა წესითაც ვხლავთ იძლევიან მიწებს, არ შეიძლება მებატონეების დაკმაყოფილება, რადგანაც მესამედიც აღარ ერგებთ იმ ადგილებისა, რომლებიც მსმალეთის მფლობელობის დროს ჰქონდათ.

ამ საქმეს უფრო აძენლებს, როგორც შევიტყუთ, შემდეგი გარემოება: ზოგიერთა პირებს გამოუცხადებთ მთავრობისათვის, რომ ესა და ეს ადგილები ჩვენ გვეკუთვნოდნო მსმალეთის მფლობელობის დროსა, მაგრამ კანონიერი «თაფი» დავკარგეთო. ჩვენმა მთავრობამაც მსმალეთის მფლობელობის დროს გაცემული თაფების დაფთარი გამოიწერა მსმალეთიდან; რასაკვირველია, ამ დაფთარში იქნებოდნენ მოხსენებულნი «თაფების» ნომრები და სხვ. ამ რიგათ, თუ დაფთარში იყო მართლა მოხსენებული მომჩივარის «დაკარგული თაფი» მაშინ მომჩივარს ეძლეოდა მოწმობა, რომლის ძალითაც მას შეეძლო მამულის ჩაბარება. ამ გვარმა გარემოებამ, როგორც ამბობენ, ბევრი უწესოება და უსამართლობა გამოიწვია; ჩვენ არ ვიცით, რა არის ამის მიზეზი, მაგრამ აქ მხოლოდ უნდა ვიკითხოთ: ვინ სთარგმნის, ან კითხულობს თათრულს დაფთარს—მცოდნე და პათიოლანი ვინმე მოხელე თუ?

ჩეთი ახსნება ის გარემოება, რომ მარჯან აღა მარშინას სადაოდ გაუხდა ის მამული, რომელშიაც რკინის გზის მმართველობას 62 ათასი მანეთი უნდა მიეცა მისთვის, თუ არა იმითა, რომ ბათუმში—საადგილ-მამულო საქმე განუსაზღვრელს და გამოურკვეველის მდგომარეობაშია?

მანც ამ დალოცვილმა ბათუმმა არაეის შეუბრუნდა ის იმედები, რა იმედებითაც აქეთვენი მოიღრმოდნენ ყველანი. მითქო აქ კალიფორნიის ოქროს მადნები ყოფილიყოს! ისე დაცემულია აქ ვაჭრობა, რომ ბათუმელმა სოვდაგრობმა აღარ იციან საით გაიბარონ. მაჭრების გარდა ბევრი სხვა ბედნიერების მაძიებელიც ეწვივნენ ბათუმს, მაგრამ მათ თვისი

საკუთარი ბედნიერება დასჯადობათ, აქ დასტურდება დასამართლოდ უკანვე ვაბრუნდენ.

წამილი რედაქტორთან.

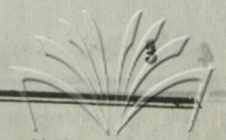
ბატონო რედაქტორო!

ამას წინაშე მე ვნახე სოფლის წრომის მდგდლის დავიდოვისათვის მიცემული ექსპროცისისაგან წიგნი, რომელითაც მის ნება ეძლევა ფულის მკარფისა წრომის ექსპისის გასასაღებლად;—ნება ეძლევა იმ პირობით, რომ ამ გასაღებით დატულებს და შეეკობილება ექსპისისა.

ამ შემთხვევით ვსარგებლობ, რომ რიადლე სიტუვს მოგახსენოთ ძველის ჩვენის ნაშთის მდგომარეობაზე და რა საჭიროებას მოითხოვს ჩვენგან არსულელოგა ძველის შესანიშნავის შენობების გასაღებაში.

აქ ჭკრ ის უნდა შევნიშნო, წრომის რომ ექსპისის არის დიდის ზომის ექსპისა და მდებარებს გორის მარჯანში, მტკვრის მარჯნაჲ, გორის სტანიციის პირდაპირ. არა გუჯეს ცნობა, რომელ საუკუნეში და ვისგან არის ის აშენებული. ასწინადელი იმისი მდგომარეობა აწროლია 1882 წ. «დროების» 77 № ში. წრომის ექსპისა საქართველოს დიანს-საწინადაც და შემდეგ ექსპისათაგანია; ამას გვიტყობებს იმისი საკურთხეველის თაღი, შემეული მოწიკით, რომელიც მოაბობებს მხოლოდ შემდეგსა და უკეთეს ჩვენ ექსპისებში. გარდა ამისა, იმის კანგებს ქჭმანა მარმარადეს სვეტები, რომლებიც ასწინა დამტრეველები უნდა მოქსაყდნონ. ისტორიული წარწერა კვლევაზე არა ჩანს, თუმცა ვიწერებ, როგორცადაც ამ გვარის წარწერა, აგრეთვე დიანს-სასსკვარც ქანდაგი, ანუ ჩუქურთმა უნდა იყოს მოყოლილი ჩამოცეინულ ქვების გროვადი.

როგორც ვუკვამ ვიცით, ძველის დროების უკეთესი შენობები საზოგადოდ უკვლვან უიწინდელს წარმატებას გვიხატვენ და შეადგენენ ისტორიის მასალებს. ეს გარკვე კსმადანთებთა წინაშეა მარკალი გუჯეს მაგალითი, რომელიც გვიტყობებს, რომ უძველეს ექსპისებს, რომელნიც კი ძველადვე ჩამდგურენ გაუნსაღებათ, ძველსასათის არ უგარგებდნენ. ამ შემთხვევაში დიდი ყურადღება ქჭმანათ მიქცეული როგორც საზოგადოდ არსიტექტურულ ხელოვნებაზე, აგრეთვე კვლევის მხატვრობაზე. იქ, სადაც დიანს-ძიება არ ქჭმანათ, რომ ექსპისა გაუნსაღებანთ ძველ ზომასზე და ძველის ხელოვნებით, ექსპისის იმ გვარად ხასლევენ, მაგალვთკვით რუისისას, რომ ვუკვლას შესანიშნავი ქვა შენობაშივე მოყოლებიანთ, თუმცა არვე დარკვით, მაგრამ ისე, რომ ცხდათ ქსედათ, რა განსხვავება ძველ იმის ძველსა და შემდეგს ხელოვნებაში. დაძველებულ მხატვრობას არა შლიდნენ და არ აუქმებდნენ. სედეკ ლესავდენ გაუს და ამ გაუსზე გამოცხადათ ასალი მხატვრობა. როდესაც ეს უგანსეხელი ძველდება და სცვაობა, პირველი მხატვრობა მკარედ გამოჩანს. ამგვარად დატულს მხატვრობას არა იშვიათად ნახათ მი-

ტოკოულის კვლავსაში და მონასტრბ-
ში. აი რაი მავალითა:

სოფლის სამის მასწავლებელი, სანების
კვლავსაში მხეზიდუმეუკის რუსულის
მსატრობის ქვემ ადგილ ადგილ შეი-
ნიშნება ძველი ქართული მსატრობა.
მშენებელი არის მთლიან მს-
ატრობით არის შემოსილი. ამ კვლავის
ადმენების დროდ მიანხათ მეთერთმეტე
საუგუნე, რომელსაც კუთუნის თვით
მსატრობა და დიდი წარწერა გარეთ კ-
დელზე; მაგრამ ამ რაი თვის წინად
დავითიშვილს გადმოკლეს სიონის მს-
ატრობის ქვემ აღმოჩენილს მსატრობასზე
წარწერა, რომელიც ასაგების თვისებით
მეთერთმეტე საუგუნეზე უძველესს დროს
გვიჩვენებს. ძველი ჩვენის კვლავის
მსატრობა ჩვენ სრულით არა გააქ-
შესწავლული, მაშინ რადესაც ჩვენის
ისტორიის წარწერებზე ვიხილავთ
და ძველი ქართული ტან-საცმელი,
სხვა-და-სხვა გარდა სხვა-და-სხვა თემბ-
ში მსაფაღ კვლავის მსატრობით
შეგვიძლიან შეისწავლოთ. იმათს წარ-
წერებში უნდა შესწავლეს ზოგაერთი
შეცდომები საჭარბულად მსატრობისა.
ამ გარდა წარწერებს ძველადვე ისე უჭ-
რებდნენ ჩვენში, როგორც ისტორიის
წარწერა და ზოგაერთი იმათგან ის-
ტორიისადაც არის ჩართული. გუჩინებ ბქ
რას ამ გარდა მავალითა.

ჭორბისა სეზაში, ართისის მს-
რამში, ერთს მიერეზუხს და შეუკლს
დედეში 1879 წ. მე ვახსნე ძველი მ-
ნასტრბი ოპიზისა, სადაც კედლის მს-
ატრობა წარმოკვადგენს ამოტ კურატმა-
ლატს (786—826), და იმის დროს
სხვა-და-სხვა უმადეს ვიხილავ. აქ წარ-
წერაში მონსენებულა ამოტი, როგორ-
ცადაც მეორედ მამენებელი ოპიზისაა.
ამ ძინასის სიტუჯა სიტუჯით იმერტის
ჭრთელის ცხოვრება, თუმიცა ოპიზის
მეორედ მამენებელად შეცდომით ქრატის
ამოტიის შვილს გურამ მამუჯლს. ასა-
ციხის მხრამში, ქვაბლიანის სეზაში,
აქამდევე დგას, თუმიცა შერეული, მე-
თუ საუგუნის გასულის დიდებული მო-
ნასტრბი წარწერისა. იმისა დიდი წარ-
წერა გვიამბობს თანხავე ერთსავეს
გადაშქრებას, დავით კურატმალატის
ბმანებით, ბიზანტიის იმპერიაის შესაწკ-
ნულად, ბარდა სკლეაროსზე, მცირე პოა-
ში. ამ წარწერის შინაარსს თათქმის იმ-
ერტის როგორცადაც ჩვენს მსატრბს, ა-
გრეთვე სამსურს და ბიზანტიური ის-
ტორია.

უკველივე შემო-ნათქვამი ცხადად გვიჩ-
ვენებს, თუ რა გარდას სიფთხადით
უნდა გინებოდეთ ძველს ჩვენს ნაშთებს,
მეტადვე, რადესაც ჩვენს წარსული ის-
ტორიის კერ შემოშვებულა არა გააქ-
მაგრამ როგორც კუთუნობით ჩვენ იმთა?
შემიანდ მთავრის სხვა-და-სხვა მსრით
ამბავი, რომ ძველ ნაშთებს უსასჯელოდ
ქუელოვნად და არდეკუნთ. თუ მე შემც-
დარი არა ვარ, კვარსისა მავლე ვი-
ველად ითხვავს ძველს კვლავსაგის გახ-
ლებას ძველ კიდეზე. წინანდელი მავ-
ლითები, რომდენიც კი ვიცი, სამწინრო
მავალითება. ძველი მშენებელი მანგლი-
ლის საუბანგროსის კათედრა გაუსწავ-

ბათ; მაგრამ, როგორც ბეჭდის, არც
წარწერები, არც მსატრობა არ შეუ-
ჩინათ. მცნეთის სობორა მთლიან შე-
მოსილი იყო მსატრობით, რომელიც
სხვათა შორის წარმოადგენდა კანტან-
გორგასლის სურათსა. 1837 წ. სე-
ვითი მსარე მსატრობისა სრულით
წაუშლიათ და გაუთქვამეს; დარჩნი-
ლა მსაფაღ მცირედი ნაწილი მსატრ-
ობისა მირის კედლებზე. ბეჭდის ასხვას
ახვასეთში გასაჯარის სხვაგნების
კვლავისა მოქვისა, მთლიან დასატული და
მარმარისის იატკით ფენილი. ასლა ეს
კვლავისა გახსტებულა, მაგრამ ისა და-
მანხვებული, რომ იმისა გარეთა ტანი
სრულით აღარ კმტკავსა მოქვისა;
გარდა ამისა, შიგნით გაქჭრს იატკიც და
მსატრობაც, ის მსატრობა, რომელიც
1659 წ. მიიზიდა უფრადება იერუს-
ლიმის პატრიარქის დოსთოუნისა. დ-
სთოუნია ამბობს: „როგორც წარწერა
გვიამბობს, მოქვი დაუნსტავს იმპერატ-
რის ალექსეი კომინისა და დავით დიდის
ახვასეთის მეფის დროს ქართულ კე-
თაღშობლს ნიკოლოზის, რომელსაც
უცხვარდა იერუსალიმში, იკურის კვა-
რის მონასტრბში“.

თუ წრემის კვლავისა გახსტებაში ს-
ზოგადება სელს მეთმართავს მამ და-
ვიდავს და თუ ამასთანავე ის ისე გახს-
დება, როგორც ამას მოათხვავს კვარ-
ხოსის ნებრთვა, ეს საქმე, ჩემის ფიქ-
რით, სამავალითა საქმედ დარჩება ჩვენ-
ში. მამ დავიდავს უნდა იცოდეს, რომ
ამ გარდა საქმეში საჭიროა შემწეობა გა-
მოდიდელს არსიტიკორისა, რომელსაც
შეუძლიან კვლავისა ალუდინოს თავის
უწინდელი სახელი. ძველი ჩუჭურთმბისა
ქვები და აგრეთვე რაც ნაწერი ქვები ალ-
მანხდება, შენობაშივე უნდა მოქვეყ-
ვანკელი, თუ სრულით არ არის გაუქ-
მებული და ჩვენებს რა ტანისა და რა
სასისა უფთვება, გარგი იქნება, რომ
ძველი ტანისა და სასისავე შესდგეს და
შიგ ნაერთას სკეტებდაც მსატრობას,
რაც კი დარჩნილას და მოხავას სელი
არ ესლება. თუ ამ შირბების შესრუ-
ლება არ მოხვრდება, მე მგონია, სჯობს
ნანგრევი ნანგრევადვე დარჩეს, ვიდრე
მან ძველი სასიათი იკვალეს და გახ-
ლებით დამანხვდეს.

დმიორი ბაქრაძე.

5 მარტი, 1884 წ.

უცხოეთი

მსპანია. მსლანდელი მსპანის კ-
ბინეტი მთლიან წმინდა კონსერვატო-
რებისაგან შესდგება; მინისტრ-პრე-
ზიდენტადაც ნამდელი, კონსერ-
ვატორი ძანოვას დეპარტილიო არის.
პრც ერთს მერობის ხალხს და
მმართველობას შუა არ არსებობს
იმისთანა უთანხმობა, იმისთანა გა-
ხეთქილება, როგორც მსპანის ხალ-
ხის და მმართველობის შორის. ძანო-
ვას დეპარტილიომ, როდესაც იზა-
რებდა თავის თანამდებობას, გამოაც-
ხადა, რომ ის ენერგიულად დაუწ-
ყებს ბრძოლას რევოლიუციურს მო-
ძრაობას, რომელიც ამ ბოლოს

დროს ძლიერ გადავა ფესვენი მსა-
ნიაში. მართლაც, დაიწყო თუ
არა დეპარტილიომ მსპანის განმ-
გებლობა, მაშინათვე ამ ქვეყნის
შვილი იძულებული შეიქმნენ და-
ეტოვებინათ სამშობლო და სხვა
ქვეყნებში გაქცულიყვნენ, მათი
ქურნალ-გაზეთები სულ ერთა-
ნად დაიხურნენ და ყველა მათგანს,
ვინც გაქცევა ვერ მოასწორო, ატუსა-
ლებენ; ატუსალებენ მათ არამტყუ
მადრიდში, არამედ პროვინციებშიც,
როგორც დაბალი წოდების პირთ,
აგრეთვე მაღალი წოდებისაც. მმარ-
თებლობამ ხელი მოუჭირა განსაკუთ-
რებით სამხედრო უწყებას, რადგა-
ნაც ამ უწყებაშიც აღმოჩნდნენ ნიშ-
ნები რევოლიუციური მოძრაობისა.
ამას წინადა მადრიდის სამხედრო გუ-
ბერნატორისათვის შეუტყობინებიათ,
რომ ამ ქალაქის გარნიზონიც ურე-
ვია რევოლიუციურ შეთქმულობაში
და პროვინციების გარნიზონებთან
საიდუმლო კავშირი და მიწერ-მოწე-
რა აქვსო. ამასთანავე ზოგიერთა
საზღვრებზე აცნობეს მთავრობას,
რომ რევოლიუციონერები მალე აპი-
რობენ არეულობის დაწყებასაო. ამ
ამბავმა მსპანის მმართველობა ძლი-
ერ შეაძრწუნა და ამის გამო მიმარ-
თა სასტიკ საშუალებათა ხმარებას
ამბობების განსარჩებლად. პირვე-
ლად გენარლები მელარდი და ბი-
დალოგო დაატუსაღეს. მათმა დატუსა-
ლებამ ძალიან აღელვა ხალხი; ერთ
თვეზე მეტი იქნება მათი დატუსა-
ლების შემდეგ, მაგრამ მსპანიაში
საღაპარაკოდ ჯერაც კიდევ ესა
აქვთ.

საქმე აი როგორა ყოფილა: სამ-
ხედრო სამინისტროსთვის შეუტყა-
ბინებიათ, რომ რევოლიუციონერებს
ორი კომიტეტი აქვთ, ორივე ერთად
მოქმედობენ მმართველობას წინააღ-
მდე და განძრახვა აქვთ ზაფხულში
მოახდინონ იმ გვარივე არეულობა,
როგორც მარშან ბადახოცში მოხ-
და, განსხვავება მხოლოდ იმაშია,
რომ ეხლა კომიტეტების აგენტები
ერთსა და იმავე დროს მადრიდშიაც
მოქმედობენ და პროვინციებშიაცაო.
მმართველობამ შეიტყო თუ არა ეს
ამბავი, მაშინათვე აცნობა თავის დი-
პლომატიურ აგენტებს და ელჩებს,
რომ რევოლიუციონერების კომიტე-
ტებს და განდევნილ მსპანიელთ გა-
ცხარებული მიწერ-მოწერა აქვთ ერთ-
მანეთში გამართული. მადრიდში ამას-
თანავე ისიც შეიტყეს, რომ დიდი
ხანი არ არის, რაც არეულობის მო-
ახდენად მზადებას შეუდგენენ რევო-
ლიუციონერები და ჯერ აგრე რიგად
გაძლიერებული არ არის ეს მზადე-
ბა, —რევოლიუციონერები ჯერ-ჯე-
რობით მხოლოდ ნიდავს იმზადებენ
იმ იმედით, რომ ეხლანდელი კაბი-
ნეტის მოქმედება ლიბერალებსაც და
დემოკრატებსაც იძულებულ-წყაფს
მათი—რევოლიუციონერების—მხარე
დაიჭირონ. მადრიდის მთავრობა—
სამოქალაქო და სამხედროც—შე-
უდგა იმ პირთა დატუსალებას, რომ-

ლებზედაც მმართველობის უწყის
ეჭვი აღებინეს, როგორც ვეზულა
ბის მომხრეებზე და მოთავეებზე. სა-
მნივე პირნი ყოველს წოდებაში აღ-
მოჩნდნენ და ყველაზე პირველად,
როგორც ზემოდ ვთქვით, დაატუსა-
ღეს გენერალი მელარდი, რომელიც
პოლიციის შეჭმა სამხედრო საპრო-
ბილემში წაიყვანა თურმე და იქ და-
მწყდელია. მელარდის სახლში ამავე
დროს დაატუსაღეს ორი სხვა ოფიცერი
და ორიც სერჟანტი. როდესაც კიბეზე
ჩაჰყავდათ დატუსაღებულები, იქ შე-
ხვდათ თურმე ერთი კიდევ სხვა ოფი-
ცერი და ისიც მაშინათვე დაატუსა-
ღეს, თუმცა ის სრულიად არაფერში
არ ურევია და უზარმიდგან თავის გე-
ნერალთან მოდიოდა თურმე. დი-
ლის სამ საათზე პოლიციამ დაატუს-
აღა ბრიგადის გენერალი მილაკამპი,
რომელიც აგრეთვე სამხედრო საპ-
რობილემში ჩასვს. იმავე დღით
კიდევ 22 ოფიცერი და საზღვართი
დაატუსაღეს. მთელი ეს დღე და მე-
ორეც შენიშნული პირების დატუსა-
ლებას მოამდომეს. ბოლოს დაიჭი-
რეს გენერალი ბიდალოგო. მა გენე-
რალი იმ არეულობაშიც რეულია
რომელიც დედოფალი იზაბელის მე-
ფობის დროს მოხდა ესპანიაში. და-
ტყვებულთაგანი ჯერ არავინ გაუწი-
თავისუფლებიათ და ყველანი სამხედ-
რო საპრობილემში ჰყავთ დამწყდე-
ულნი. მსპანიური გაზეთების სიტყ-
ვით, პოლიციას სხვა შეთქმულებისა-
თვისაც მიუგნია, და, ამბობენ, და-
ტუსალება ჯერ კიდევ დიდ-ხანს გას-
ტანსო. ამას გარდა, პოლიციას 30
გარნიზონის საზღვრებზეც მიუტანი-
ეჭვი და ამის გამო ეს საზღვრები
სამსახურიდგან დაუთხოვნიათ. სამი-
ნისტროს ორგანები იწერებინ, რომ
მადრიდის გარნიზონს არ გამოსცელო-
ნო, ერთის მხრით იმეტამ, რომ იქ
პოლიცია გულ-მოდგინედ ადევნებს
თვალ-ყურს რევოლიუციონერების მო-
ქმედებას და მეორეს მხრითაც იმეტამ,
რომ მმართველობა დარწმუნებულია,
რომ პროვინციის გარნიზონების ნაობა
უფრო საშიშია, ვიდრე მადრიდის
გარნიზონისა. მმართველობას ბე-
ნება გაუკია სევილიაში, ბადახოცში,
მალენციაში, ბარცლონაში და მთლიან
ჩრდილოეთ მსპანიაში, რომ სამოქ-
ლაქო და სამხედრო მთავრობათ სა-
სტიკად ადევრნ თვალ-ყური რეუცი-
ზორილის მომხრეებს და გარნიზო-
ნებს. შევლანი დარწმუნებულები
არიან, რომ ზორილა თუმცა გან-
დევნილია მსპანიდგან, მაგრამ ამ მო-
ძრაობის ხელმძღვანელი და სულის
ჩამდგმელი მანიც ის არის. ბაზეთებში
იწერებინ მსპანიდგან, რომ ყველა
დატუსაღებული პირების საქმეს, რო-
გორც სამოქალაქო უწყებისა, აგრ-
ეთვე სამხედროსისაც, სამხედრო
სამჯავროში განარჩევენ მსპანის
მთავრობას თითქმის ეკლესიისა და
მის მოსამსახურეთათვისაც კი და-
უწყია დევნა. მაგ, ამ წინადა მად-
რიდში ერთი გამოდევნი და მჭერ-
მეტყველი მქადაგებელი მღვდელი
მონი ცხარედ თურმე ჰკიცხავდა

დღე-კაცობას (არისტოკრატის) და მათ რიცხვში მეფის დასაც, რომ ისინი მარხვაში უშესაბამო და უსაკადრისო საყურებლებზე დაიარებიან. ამ ქადაგებას ძლიერ შეუფუძვნიები მმართველობა და, რადგანაც მქადაგებელმა მეფის ღის განკიცხვა გაბედა, ეჭვი აუღიათ, ვითომც ეს ღველიც რველიურიანიერების მომხრე იყოს. ამისათვის მონი ჯერ კი უნდოდათ დაეტყუებინათ, მაგრამ მერე თავი დაანებეს, რადგანაც იეზუიტების ორდენის წევრია იგი და ეს ორდენი არაოდეს არ დაუთმობდა თავის წევრის დატყუებას. მონს თავისი არ დაუშლია და კიდევ უთქვამს იმ გვარზე ქადაგება. მადრიდის პრეფექტს რომ შეუტყვია ეს ამბავი, ელდა სცემია, გულ-გახეთქილი მივარდნილა მინისტრ-პრეზიდენტთან და ეს ამბავი შეუტყობინებია. შემდეგ ჯერ ქარდანალის-თვის და მერე სასახლეშიაც უცნობებით ეს ამბავი და საშინელი მქადაგებელი მსპანიდგან გაუსტუმრებიათ. მონი საფრანგეთში წასულა იმ იმედით, რომ იქ მაინც შეიძლება მართლის თქმა. მონის ამბავი ნათლად ამტკიცებსო, — იწერებიან ვაზეთებში, — რომ ეხლანდელი კონსერვატური კაბინეტის წინააღმდეგ კატოლიკებმაც, ქარლოსის მომხრეთაც და ულტრამონტანებმაც თავი ამოკვესო. — ქაროვას დეპარტილიო ძალიან თურმე ცდილობს საფრანგეთის დამგობრებას და ამის გამო ძლიერ თავაზიანად და დაზღიდობიანად ეპყრობა: საფრანგეთის ელჩს, საზოგადოდ მსპანიელებმა ამ ბოლოს დროს ისევე შეიგნეს საფრანგეთის მეგობრობის საჭიროება, — ისევე მოიგონეს თავისი ნათესაობა საფრანგეთის ხალხთან და ცდილობენ თურმე ისევე დაუახლოვდნენ საფრანგეთის რესპუბლიკას. — ამ ქამად მსპანიაში ამორჩევებისთვის ეშაადებია. შოველი დასი და მათ შორის, რასაკვირველია, კაბინეტის, ცდილობენ მომხრეების შოვნას. ქარტესების დათხოვნის შესახეს მძანება აპრილში გამოვა. 27 აპრილს (ახ. სტ.) ამორჩევები დაიწყება და ახალი კორტესები 20 მაისს შეიკრიბებიან. ეს ამორჩევები გადასწყვეტენ ეხლანდელი კაბინეტის ბედობას და გამოაჩინენ — თუ ხალხი რამდენად თანაუგრძობს თავის მმართველობას.

სტრები გენარდებმა სხვა დიდებულთა.
პირო. გენერალი გორდონი იწერება, რომ სიკვდილით დასაჯა ორი ფაშა, რომლებმაც უდალატეს მას. ხართუმში მოვიდენ მანდის დესპანები, რომელთაც გამოაცხადეს, რომ მანდის არ უნდა გორდონის სუფთაობა და გორდონს ურჩევს მუსულმანობა მიიღოს.
მოსკოვი. გუმინ გარდაიცვალა აქ დამსახურებული პროცესორი გრიგორი შჩეროვსკი.
სპანი. ოსმან-დიქმის ჯარები კიდევ გამოჩნდნენ სუბიძის ახლო და ცხენებისთვის მომზადებულ საკვებისა და დაეპატრონენ. ჯამშიები ამბობენ, რომ ოსმან-დიქმა თავდასხმას უპირობს იმ თემებს, რომელთაც ინგლისელების მხარე უჭირავთ.
მადრიდი. კორტესები დათხოვნით იქმნენ; ახალი არჩევანი დეპუტატთა პალატისათვის 24 აპრილს მოხდება და სენატისათვის 20 მაისს.
ბუხარესტი. სენატში შეტანილ იქმნა პროექტი კონსტიტუციის გადასინჯვისა. ამ პროექტის ძალით უნდა დაცულ იქმნას სრული თავისუფლება ბეჭდვითი სიტყვისა, მაგრამ ნაციონალური გვარდია უნდა გაუქმდეს და ადვოკატური მატარების რიცხვი შემცირდეს.

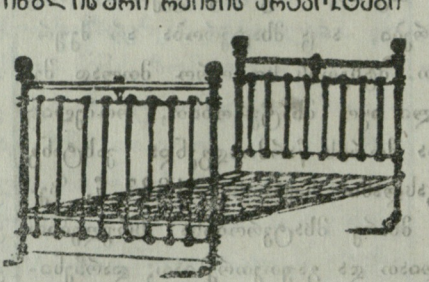
განსხადებანი
ინგლისის ვალაზია
Maison de confiance

შედართ ჩენი ჩაი	მოსკოვის ჩაი
1 მ. 10 კ.	1 მ. 40 კ.
— — 1—20	— — 1—60
— — 1—40	— — 1—80
— — 1—60	— — 2—
— — 1—80	— — 2—50
საუგუთუსა 2—	— — 3—

იქვე ისედაც სხვა საქონელი: თაფლები, რეკლემები, კაზეტები, ტყედი, ჩაიდნები, გასაღები, ღახები, კოფები, ტაშტები, კალმები, ქადადი, შოკოლადი, კაკო, კანფეტები, მურაბები, მაგნეზია, უნჯირები, კლეონა, წინდები — გარის და ქაღის, ხელ-სახოტები, მაინტროშინი გალენგორი — სულ უგეჯაფერი 2 5-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელიმე მაღაზიაში.
 ვინც ქადაკს ვარდამ 25 მანეთად 1,000 მანეთ ანდნ საქონელს გამოიყენს, გასაღ ჩვენს არაფერს არ ისდის.
 (100—100)

ტელეგრაფი
 (ქარდალოეთის სააგენტოსია.)
 21 მარტი.
ბერლინი. დღეს ბისმარკი დღეს სასწაულოებს სამოც-და-ათის წლის თავის დაბადების დღეობას. იმპერატორმა მიულოცა განცდიერს ადიუტანტის მიერ; შემკვიდრე და სხვა პრინციებმა თვითონ მიულოცეს; მიულოცეს აგრეთვე მინი-

ინგლისური რაინის ქარბოტი

ერთის საწოლი 7 მანეთადგან და ორის საწოლი 14 მანეთადგან, მათი ლეიბები, ზღვის ბაღასით გატენილი ნ-დგან 8 მანეთადგან. ვიდრე შემდეგი ნივთები იყიდება 25% -ით უფრო იაფად, ვიდრე სხვაგან სადმე: ბრიტანის მეტალის ნივთები, ჩაიდნები, საკარაქი, სანაქვე, ჩაის და სტრელის კოფები ჩახვლებითა, ფანდროსი, დასაღემელი, შირის-სახანა, სტაქები, სუფთარიები, საწაო, სკები, რიუმები, გრაფინები, საქაშური თეიები, ბლუდები, სასაათები, ტაშტები, სარქვეები, სამარელები, გარნის საფხეები, უნჯირები კაცისა და ქაღისა, ავირები, სდისტები, ტანის-მოსის დასაგადლები, საბადო მაკრატილები, ვაქები, უთები, წისკილები, ხერხები, ქაღები, კლიტები, ინგლისის თაფები და რეკლემები, შიები, წარბადები, ვაშაიულები, საფანები, ნიბები, ვატრბრუქები, საბები, ჩუქები,

(100—6)

წინდები, სუფრები, მანქანები, სიგის-რგოლები, ემლიანტი, მუხრები, მუხრები, ვაფეტები, შიები, სოუსები, ზღვის ბაღასი, დიმიტიონები და სს. ინგლისურს მალაზიებში №№ 156, 157, 158, 159 და 160. ამ ნომრებს უკრადება მიაქციეთ. (100—85)

ქართული-შორის წირა-პითხვის გაამარცმელი საზოგადოების მმართველობა სთხოვს საზოგადოების დაბეჭდვებელთა და ნამდვილ წევრთ წარმოც ხაზონ ხვედრი საწევრო ფული წარსულის 1883 წლისა პირველთ 20 მან. და მეორეთ — ექვსი მანათი ან საზოგადოების ხაზინდარის ბ-გ. დ. ქართულიშვილის სახელობაზე (Mikhailovskaya ulitsa, собственный дом), ან საზოგადოებისავე საწევროლოში (Симонцовская улита, за 1-ю Классическою Гимназиею, под редакцією газ. «Дроэба»). (10—7)

ინგლისის მალაზიაში
თის-ამოაჟანი
 ამატებს თმას და ადრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი მუში-სა 2 მან., ვაგ ხაზინთ 2 მანეთი და 28 კანს.
 (100—6)

ვაპ-მასტერი
 აქვე ისედაც ქინის ზომიან თმის გასამკრებლად. ფასი 1 მან. სხორტები თავის ტეიოლის მასასობლად, ტეიოლის ს-ზონი, დუსები და სს.

PAPIER RIGOLLOT
БУМАГА РИГОЛЛО
ГОРЧИЦА НА ЛИСТАХЪ ДЛЯ СИНАПІЗМОВЪ
 ПРИНЯТАЯ ВЪ ПАРИЖСКИХЪ ГОСПИТАЛЯХЪ
 ВЪ ВОЕННЫХЪ ВОЛНИЦАХЪ, ВЪ МОРСКОМЪ ФРАНЦУЗСКОМЪ И АНГЛІЙСКОМЪ
 КОРОЛЕВСКОМЪ МОРСКОМЪ ВЪДОМСТВѢ
**Единственное средство, ввозъ котораго дозволенъ въ Имперію
 международнымъ соглашеиъ.**
 Принимайте за **НАСТОЯЩУЮ**
БУМАГУ РИГОЛЛО
 ЛИШЬ ТУ, ЛИСТЫ КОТОРОЙ
 ИМѢЮТЪ ПОПЕРЕГЪ
 СЮ ПОДПИСЬ
красною
краской.

Продается во
всѣхъ
аптекаяхъ.

ГЛАВНОЕ ДЕПО
24, Avenue Victoria
PARIS
Въ Парижѣ.

(32—3)

საგლობუსო

კალმები

რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქადადი. ერთად-ერთი საგლობუსო — ინგლისის მალაზია. იქვე აურებული სხვა-და-სხვა გვარის კალმები, უგეჯის „სელისათვის“ — 25% იაფად, ვინც სხვაგან. იქვე: მელანი, ქადადი, განეიტები, რეკლები, ღაქი, ვარანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაქნიკები, პორტ-სიგარები, ალბომები, რამები, მაკრატილები, სამარტებები, ხანთები, სალესი, ცარამები ტურკლებს საწმედად (ბორაცია), თეთრუფისათვის, შატარა ხაღები იატაკისათვის კლიონები. ტასტები, სავარძლები, სარკები, სავარცხლები, ბუნე-ნნი, ზარები, ბინოკლები რეკლები, ვატრბრუქები, შინს-სახათები, კომპასები, ტერმომეტრები, მექანიკები, ნემსები, მაგნატიები, სვისტოები, შიმონი, ქამრები, სარტლები. საყელური, პრობები, სამარტები, ვარანთი, ფილტრები, შორტები თავის. ტანისამოსის, ცხენის და შატრტიანი მაინტროშინი, კარაბები, საქმეო ქადადი ვატრ-გოლურისათვის და სს. და სს.
 პატაშკი — 20 კ.
 (100—65)